

איציק

יצחק רחימוב

יצחק (איציק) רחימוב
י"ז באלול תש"י - כ"ד בטבת תשנ"ן
30.8.1950 - 21.1.1990

יצחק (איציק) רחימוב ז"ל

איציק נולד בי"ז באלול תש"י, 30 באוגוסט 1950 בתל-אביב להוריו רינה ושמעון רחימוב. בשנותיו הראשונות התגורר בשכונת התקוה. למד בבית הספר היסודי "ברנר" בגבעתיים, ואת לימודיו התיכוניים עשה ב"אורט" רמת גן. בסיימו לימודיו ב"אורט" בקש דחיית שירות לשנה על מנת להשלים את בחינות הבגרות בכיה"ס "משלב". באוגוסט 1969 התגייס לצה"ל והתנדב לסיירת "חרוב". לקראת סיוול שירותו הסדיר יצא לקורס קצינים וחתם קבע. לאחר קורס קצינים מלא תפקידי פקוד בבה"ד 4. ב-26.7.72 נשא איציק את מיכל לאישה; באוגוסט 1973 נולדה בתם הבכורה מירב ובספטמבר 1976 נולד בנם איל. ב-1976 השתחרר מצה"ל וכעבור שנתיים שב לשירות קבע. ב-1980 סיים את המכללה הבין-זרועית לפיקוד ומטה (פ"מ) ולאחר מכן מלא תפקידי מטה במטכ"ל, כפקוד דרום ושמש כסמח"ט בעזה. ב-1985 השלים לימודיו לתואר ראשון בהסטוריה כללית באוניברסיטת תל-אביב. בשנים האחרונות שמש כסגן מפקד חטיבה ברמת הגולן וכחונך ביחידת הקישור של צה"ל ללבנון. בנובמבר 1986 עברה משפחת רחימוב להתגורר במרום גולן ובפברואר 1989 נולדה בתם עדי. באפריל 1989 הועלה לדרגת אלוף משנה ומונה לתפקיד קצין קישור בכיר של צה"ל לצבא דרום לבנון בגזרה המערבית של רצועת הבטחון. ביום ראשון, כ"ד בטבת תש"ן, 21.1.90, בעת התקלות עם מחבלים שהתבצרו בבנין בפאתי כפר ירון שבדרום לבנון, נורה איציק ונפל בעת שיצא לתדרך את חיילי הכח.

שר הביטחון

מיכל , מרב , אייל וידי רחימוב היקרים,

הרשו נא לי, להייתחף בכל לב באבלכם, בהילקח מכם יצחק ז"ל.

אלוף-משנה יצחק רחימוב ז"ל נתן את חייו למען מולדתו.
הוא נפל ביום כד' בטבת תש"ן (21.1.90) ברצועת הבטחון של לבנון, בכפר
ירעון בהתנקשות עם מחבלים. בתוקף תפקידו כחונך לצד"ל רץ קדימה והגיע עם
צוותי אבטחה קרוב לבית בו התכצרו המחבלים ונפגע במצחו מכדור שנורה על-ידי
מחבל.

יצחק ז"ל היה איש חיל הרגלים ושירת לאחרונה ביק"ל 9324.
הוא היה מפקד אמיץ. יצחק התייצב תמיד ראשון להושטת עזרה ולהחנדבות.
הוא הותיר רושם עמוק על כל הסובבים אוחו. איש מקצוע עתיר נסיון, המקרין
בטחון לסביבתו. מה שאפיין אוחו הוא מסירות, התמדה, יוזמה, ידידות ורעות
והרכה אמונה בצדקת הדרך.

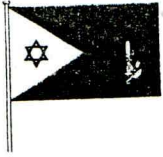
זכרו של אלוף-משנה יצחק רחימוב ז"ל הוא קודש ונצרנו

בלבנו בגאון.

ב ה ו ק ר ה ,

יצחק רבין - רב אלוף (מיל)
שר הביטחון

שבט תש"ן
ינואר 1990

אלוף פיקוד הצפון

בלח"ס

אז - 794 (3748)
כו' טבת, תש"נ
23 ינואר 1990

מיכל היקרה ילדים יקרים.

אני יודע שאין בכוחי לתאר את הכאב הגדול,
איציק אותו אני מכיר ארבע שנים מאז הגיע
לפיקוד הצפון - היה ונשאר לי מופת לחבר
מפקד לוחם.

איציק בעיני תמיד סמל לדינמיות ליכולת של
אדם בודד לדרוך לקדם ויותר מכל למשוך אחריו.
אני זוכר השיחות עם איציק וההחלטה שהוא יהיה
מח"ט ביק"ל - אני יודע שהחלטתי נכון כאשר
איציק התמנה - הוא הוכיח יותר מכל את רמתו
איכותו כאדם ומפקד.

אני אוהב את האיש וכל כך קשה, כל כך קשה
להתמודד עם הקושי והכאב.
לנו אין ברירה חייבים להמשיך להגן על חייהם
של ילדי הצפון.

אנחנו נעשה כל מאמץ להיות ראויים לאיציק
האדם, לאיציק המפקד. לאיציק החבר.

שלכם בכאב גדול

יוסי פלד - אלוף
אלוף פיקוד הצפון

צבא הגנה לישראל

ב' בשבט חש"ן
28 ינואר 1990

מיכל והילדים היקרים.
אין מילים בפי לתנחומים, קשה על גבי נייר כתיבה זה להביע את הרגשתי ותחושתי, איבדתי חבר, חייל ומפקד.
שעות קשות, שעות יפות, הרבה עקשנות יוזמה ומסירות, זהו איציק! יחד הלכנו דרך ארוכה, נכון! מעברו השני של הקו אבל במשימה אחת, לחת ביטחון לישובנו שבצפון.
איציק חנך מערכת צבאית ואזרחית, הקרין לסובבים אותו ביטחון, קשרי ידידות ורעות בין עמים.
צדקת דרכו הייתה מעל ומעבר, הרצון לשפר לבנות וליפות היה בנחשבתו ובעשייתו היומיומית.
איציק הקרין מה הם ערכי יסוד וערכי לחימה אמיתיים של האדם עליהם חונכנו וגדלנו, קשר ושורשים לארץ ישראל ומדינת ישראל - להוביל ולבצע את המשימה בשלמחה היה מוצא פיו.
מעשיו מהווים סמל ודוגמא לאזרח, חייל ומפקד, בדרכו נמשיך בעשייה היומיומית.
שוב אין מילים בפי, בשמי בשם חיילי ומפקדי יחידת הקישור ללבנון חנחומינו לכם.
יהי זכרו ברוך.

שלכם בכאב

זאב, זכרון, תא"ל
היחידה מפקד

דברים לפני קברו של אל"מ איציק רחימוב ז"ל

איציק, לחמת אתמול בגבורה בקרב עם מחבלים אשר ביקשו לפגוע בילדי גבול הצפון, כשבאוזנינו עדין מהדהדות מילותיך "כל עוד ישנים ילדי גבול הצפון בשלווה בלילות, גם אני ישן בשקט". בקרב זה על שלומם ובטחונם של ילדינו נהגת כמו שרק מפקדים בצה"ל פועלים, תוך הליכה בראש. איציק רחימוב - אדם, חבר, מפקד, בעל למופת ואב מסור לילדיו, משפחת מרום גולן והגולן כולו, ניצבים דום לפני קברך. חיך היו מלאי אהבת חיים. ידעת לשמוח, לכעוס ולאהוב. יחד עם משפחתך בחרת בגולן ככית. מקום בו דרים בסמיכות ובקרבה טנקים ועובדי אדמה, ילדים ועדרי בקר. בטאת והקרנת על כולנו חיוניות בלתי רגילה עם המון חיוניות וחיות.

היטיב לכתוב ולבטא זאת ממני אברהם חלפי:

„לדומיה אין צלם
אדיר קולה כנפץ רעמים
יש בעולם שעות פרידה כאלו
שעות בלי רחמים”

יהודה וולמן.

זאב זכרין שלום!

עצוב, עצוב מאד. פגשתי אותו פעם אחת, שוחחתי איתו פעם אחת בטלפון, הוא נפל, הוא איננו, אל"מ איציק רחימוב.

הפגישה היחידה איתו, מיד יצרה כימיה ביננו, כאילו הכרנו שנים רבות. שוחחנו על חריות מהעבר, על המאויים לעתיד ועל התקווה לשלום.

צר לי שלא עמדה לי הזכות להיות סגנו ולעבוד במחיצתו.

איציק הרשים אותי באמונתו העזה בצדקת הדרך שבה בחר, כאדם, כלוחם וקצין שנתן דוגמא ומופת לפקודיו.

אנא העבר תנחומי לאשתו, ילדיו ומשפחתו.

יהי זכרו ברוך

ארז שאול

•••

יצחק הוא איש גדול
גדול במידות, גדול בנפש, גדול ברוח
יצחק אינו איש של אתמול
הוא שלנו ואיתנו גם מחר

הכל עשה בגדול
דיבר ברעם, הקשיב בעוצמה
חייך בקול ואהב.

אוהב את האנשים ואת החיים
יודע ללחום על עקרונות, על מוסר ועל צדק.

ללחום לחיים הוגנים, צודקים וטובים יותר.

במלחמתו על החיים נפל.
והוא איתנו והוא יהיה.
הוא יצחק.

מפקד וחבר - אלי מלמד.

למיכל והמשפחה,

אנו אתכם באבל הכבד על נפילתו של איציק בקרב בדרום לבנון.

הכרנו את איציק בעבודה משותפת בחטמ"ר רמה"ג - איש צבא בכל הופעתו, ועם זאת הפתיע אותי ברגישות גבוהה למה שקורה במשק, במרום גולן, בתחום האזרחי - מה שלא כל כך נפוץ בקרב קצינים הבאים לתקופת מגורים במשק בהתאם למסלול הצבאי.

אין מלים לנחם אשה וילדים ומשפחה בארוע שכזה. גאווה במורשת שמשאיר איציק לילדיו וחבריו בכל שמסמלת שליחות לאומית אמיתית - יש ויש.

אמיתי, יונתן וחברים במבוא חמה.

בני משפחה יקרים
ידידים, חברים לנשק.

דרך ארוכה הלכנו יחדיו בפעילות יום יומית, אשר מטרתה הגנת גבולנו הצפוני ומתן חיים שקטים ושלווים לתושבינו ולתושבי אזור הבטחון.
אתה יצחק, במסירות, עקשנות, התמדה והרבה יוזמה, חנכת מערכת צבאית ואזרחית בצמוד לגבולנו הצפוני.
הקרנת לסובכים אותך בטחון, קשרי ידידות ורעות בין עמים. כן הרבה אמונה בצדקת המטרה.
אתה הדגמת ביום יום מהם ערכי היסוד וערכי הלחימה האמיתיים של האדם, עליהם חונכנו וגדלנו, להוביל ולבצע את המשימה בשלמותה היה מוצא פיך.
גם בארוע זה עצרנו את המרצחים הזוממים לפגע באזרחינו מעברו השני של גבולנו, ואתה פוקד "קדימה" ומוביל את חייליך.
מעשיך מהווים סמל ודוגמא לחייל ומפקד ובדרכיך נמשיך בעשיה היום יומית מול אירגוני הטרור למיניהם.

"לא נשכח אומר הצו" ובכך נתמיד.
לכם בני המשפחה מביע אני את תנחומי בשמי ובשם חיילי ומפקדי יחידת הקישור ללבנון,
מצדיע אני לך.
ה' יקום דמך.

למשפחת רחִימוֹב - משפחתו של יצחק -
לך האשה, לכם ילדים ולכם הורים!

מאז שידור הידיעה בטלביזיה על מותו של יצחק אינני יכולה להרגע.
ביתי נמצא בקבוץ יראון - השוכן מול הכפר ירון - אותו כפר בו נמצא הבית ממנו נורו יריות המוות.
אני מגדלת כאן שלשת ילדי וזהו ביתי.
התחושה שיצחק הקריב את חייו למען ביתי - איומה!
הוא עשה זאת ממש - ולעולם לא אוכל לשלם לו על כך - כי אין מחיר ואין דרך להחזיר את הגלגל.
האם שווים חייו כדי שאנחנו נוכל להמשיך לחיות כאן? ואיפה הגבול? ועד מתי?
האם שווה הסבל והכאב שלכם?
אתמול במשך כל שעות אחה"צ והלילה נשמעו הדי יריות - אך אנחנו נשארנו אדישים כהרגלנו.
הידיעה על נפילתו של יצחק הממה אותי, את בני משפחתי ואת חברי המשק.
עם קריאת הידיעה בעתון ראיתי שיצחק, בעצם, היה בן גילי - וכמה כאב יש בידיעה שכך החיים נקטלו כל-כך בתחילה, כל-כך צעיר.

אינני באה לנחם - כי אין דבר שיוכל לנחם
רק רציתי להעביר את הרגשתי
ולהגיד -

יש לכם - ויהיה לכם תמיד
חלק בליבי ובביתי

אילה אמן-חרש
ק. יראון

קשה לכתוב אודותיך איציק.
קשה לכתוב על חבר יקר, שבמשך זמן קצר יחסית למדנו לאהוב.
אתה עשית זאת- ע"י ההפרדה שיצרת בין הבית לבין הצבא. ציפינו
לשבתות איתך, כי ידענו ששבת כזו תהיה שבת נעימה ומנוצלת
היטב. אהבנו אצלך את השיחות הכנות לגבי המשק, הבית והצבא.
אהבנו לראות אצלך את האהבה שנתת לילדים ולמיכל. את אהבת
הנוי שלך, לו תרמת לא מעט ממרצך. גם במקום שרותך הוספת
המון. השתמשת בקשרים שלנו כדי לטפח בסיס עם הרבה נוי.
החברים שלך ספרו על נסים ונפלאות שעשית שם.
למדנו ממך לסמן V על כל בעיה שצצה. רק אחרי ש"סגרנו" דברים
סימנו "V" ועברנו לנושאים אחרים.
את הפנאי שהיה לך, כולו, הקדשת לילדים, לבית, לשטיפה של כל
הרחבה של הבית ביום ששי עם המוסיקה שהשמעת בקולי קולות
והרעידה את הבית...
זכורות לנו הארוחות איתך; הרבה בשר בלי לחם ובלי תוספות. רק
חמוצים כדי לשמור על דיאטה. ובאמת הצלחת בזאת.
איציק, כולם אהבו והעריכו אותך!
על המסירות שלך בצבא יכתבו אחרים.
אנחנו כאן בבית אוהבים וכואבים.

שלום איציק,

חבל שאי אפשר לומר להתראות

משפחת בשן.

מרום גולן

משמר הנגב, 26-1-90

למיכל, מרב, איל ועדי שעוד לא הכרנו.

לא יודעים מה המשמעות של מילים במקרים כאלה,
את הרגשות שלכם, שאנחנו רק מנחשים,
אבל את התקופה שהיינו איתכם לא נשכח לעולם,
ולכן צערכם הוא צערנו.
אנו מקוים שכמו שידעתם לחלוק את האהבה שבכם
תדעו לחלוק את הכאב הגדול הזה
ולהמשיך בדרך שלכם למרות הקשיים.

מחזקים אותכם באהבה מרחוק.
להתראות
יעל ודורון (אשל הנשיא)

...

28.1.90

למיכל שלום

אנחנו נפגשנו רק פעם אחת, בקיץ 1987, אני חושבת, כשהמשפחה שלך
השתתפה במחקר על משפחות אנשי צבע הקבע, במלון בלו ביי בנתניה.
אני ראינתי אותך לצורך המחקר, ואח"כ הכרת לי את איציק והילדים.
כשמעתי על האסון, התחלתי לקשר והבנתי שזו המשפחה שלך.
הדבר היחיד שאני זוכרת מאותו ראיון זה את הדברים שלך לגבי
הנכונות שלך ללכת אחרי הבעל לאן שילך. התרשמתי אז מהנכונות שלך
להקריב מעצמך למען בעלך והמשפחה. אני בטוחה שגישה זו עזרה לך עד
עכשיו בחיים לצידו, ואני מקווה שגישה כזו תעזור לך עכשיו, אחרי
שהקרבת את הקורבן הגדול ביותר עלי אדמות.

קראתי את הכתבה ב"ידיעות אחרונות" בשבת זו, את המונולוג שלך,
והתרשמתי מהחוזק שלך שעולה מדברייך...

אני מאחלת לך ולילדים שתהיו חזקים ושתקבלו את כל התמיכה לה אתם
זקוקים.

להתראות

ליה לב

מלים לזכרו של איציק.

קצת מוזר לי לכתוב "לזכרו" של איציק. רצייתי לספר איך נקשרו בינינו קשרים בנסיבות מוזרות במקצת. את איציק, שהוא בן דוד שני שלי (אביו ואמי הם בני דודים) הכרתי במקרה. תמיד ידעתי כי "אי-שם" רחוק קיים איציק וכי הוא משרת בצבא הקבע כמוני. עד 1980 לא ראיתיו מעולם. סתם משהו מעורפל. בשנה זו התחלתי למלא-תפקיד במטכ"ל. ביום בו הגעתי והתחלתי ללמוד את החומר, הודיע לי הבחור אותו באתי להחליף: "היום יגיע קצין חדש", אשר עתיד לשרת תחת פיקודי. כאשר הוא ראין אותו התחיל משהו באינטואיציה "לצלצל" לי. כאשר אישר לי לתדהמתו כי שם אביו הוא שמעון, הבהרתי לו כי אנו בני דודים והגיע באמת הזמן כי נכיר אחד את השני ונתקרב. ואכן התקרבו. עברו כ-10 שנים מאז. עבדנו יחד, קירבנו משפחות ונרקמה ידידות אישית "חמה" וטובה. אהבתיו כאח. מעניין כי תמיד, למרות היותי בוגר ובכיר ממנו, הרגשתי נוח ובטוח לצידו. היו בו, באיציק, עצמה ובטחון אשר נתנו לי תמיד הרגשה של נוחות. ידעתי כי כשצריך לבצע משימה כלשהי - גם אם היא תאמר בשעת ערב לא נוחה ותהיה כרוכה במאמץ של נסיעה ארוכה או ויתור על שינה - איציק אף פעם לא יסרב. תמיד הרגשתי כאשר נסעתי איתו, כי אם הרכב יתקע או משהו יתקל בנו סתם כך, או נסתכן בדרך כלשהי, איציק יחייך תמיד את חיוכו הרחב והטוב וימצא פתרון מידי ומעשי. גם כאשר הרגזתי אותו, ועשיתי זאת לפעמים, ידענו לחזור ולחבק האחד את השני. לא היתה לו מעולם סבלנות לשטויות ולדברים תפלים. ידע לעמוד על דעתו כאשר חשב שצריך לעשות כך - "אז מה עם אורי רוצה לעשות ישיבה בערב ראשון של חנוכה במקום הדלקת נרות - אני את הנרות מדליק עם ילדי! ואם אתם פוחדים לומר לו זאת, אני אעשה זאת". תמיד נופל על רגליו - "אורי רוצה לאשר כל מסמך ולחתום עליו? או-קי: אני לא אכתב אותו במסמכים שלי..." איציק, מציקה לי העובדה כי עודדתי אותך, כאיש פקוד דרום לשעבר, לבוא לפה. מציק לי כי אמרתי לך כי רק פה יהיה לך מעניין ורק פה תוכל להתקדם. ואני יודע כי אתה צוחק כאשר אתה שומע זאת...

שמעתי הרבה שם בחולון, אך מה שחזר על עצמו היה - אנחנו בטוחים כי איציק ממשיך שם לצחוק לו למטה, כי את הצחוק הזה לא ניתן להפסיק...

בני ליבי.

איציק נעלם ככה פתאום, אולי השלום האחרון שלו - לגבי היה על המרקע, שבוע לפני מותו. כל-כך התרגשתי לראותו, הייתי מלאת גאווה ולסובבים אותי אמרתי: "זה היה המפקד שלי". הופיע עם החיוך והצחוק - כל כך איציק... עם איציק עבדתי כשנה ואולי קצת יותר.

למדתי להכירו היטב כמעט בכל המצבים האפשריים: כשהוא צוחק, מספר בדיחות, טופח על השכם, אוכל הרבה לחם עם אבוקדו ושום, את הקפה שהוא אוהב והסיגריות שנלחם בהן, כאשר לא הרגיש טוב או כשילדיו חולים.

עד כמה אהב את הבית - הפינה החמה, לא היה יום שלא ביקש ממני להשיג אותך או את הילדים, ולאמו היה מתקשר הרבה. במכנסי הספורט כשירדנו לשחק כדורגל בקצרין - היה מכסח את כולם, כשהיה כועס וצועק, אפילו ברחתי יום אחד הביתה והודעתי שעד שאיציק לא מבקש סליחה אני לא חוזרת. אחרי כמה שעות הייתי שוב בבסיס וכמובן שהשלמנו.

אני חושבת שיותר מכל אהב את השטח, לא אהב יותר מידי את ה"ברבורים" והשיחות לתוך הלילה, אהב את ה"תכלס", את ה"אקשן". בימי שישי כשהיינו נשארים, היה מקפיד על נקיון החדר שלו ושל דני, היה מתרגז כשהחדר מלוכלך. יחד עזרתי לו לנקות. איציק רצה שהדברים שעושים בשבילו, יעשו בחום ומכל הלב, לא כדי לצאת ידי חובה, ומי שידע להעניק לו זאת ידע גם לקבל את היחס המגיע לו.

אלו התכונות הכולטות בו - החום והכנות עד בלי די, ללא שחצנות או התנשאות. מאד מאד אמיתי.

איציק היה מדבר איתי הרבה על רצונו להתקדם בצבא, והיו גם רגעים קשים שלא תמיד ידע איפה עומדים.

אני זוכרת את מכתב מפקד האוגדה לאחר הראיון האישי איתו בו הוא משבח ומעריך את עבודתו של איציק ומאחל לו הצלחה בהמשך הדרך. החטיבה עמדה על הרגלים הרבה מאד בזכותו של איציק.

לקח על עצמו פרויקטים כמו שתילת דשא ברחבת הדגל שליד הלשכה. הוא בעצמו הלך וכיסח את הדשא, דאג לנטיעת עצים ליד הלשכה ועשה ממש פינת חמד, היה דואג להשקות עם צינור וחס וחלילה שיהיה יבש...

דאג לצביעת מבנים של החטיבה והיה חשוב לו שהחיילים יאכלו טוב. לכן, עשה שינויים בכל הקשור במטבח ועובדיו - ואכן האוכל השתפר מאד.

כמו כן התמסר כולו לפרויקטים שהוטלו עליו, כמו - הבטיחות בחטיבה - שחילים יקפידו ללכת עם נשק, שהנהגים יסעו בזהירות.

ספרי פקודות שהיה עליו לחדש, עקב אחר הנעשה מהדף הראשון ועד העריכה של החוברות, גייס את כל בנות החטיבה, לא נתן לאף אחת לצאת הביתה, ודאג שכל החוברות יסוייכו בערב אחד.

עם שחרורי מהצבא יצא לי לעקוב אחר התקדמותו של איציק דרך אנשים שפגשתי.

מסרתי לכם כמה וכמה פעמים דרישת שלום דרך חבר'ה ממרום גולן.

ליוויתי את איציק בדרכו האחרונה - כואבת מאד.

מותו העלה בפני שוב את הזכרונות היפים,

וזה הרי מה שנשאר ונחרט עמוק עמוק בפנים...

אני מאחלת לך מיכל ולילדים הרבה הרבה כוח,

"כי צריך להמשיך ללכת וצריך להמשיך לצעוד והדרך מתמשכת, ארוכה..."

איציק רחימוב ואני היינו "נשואים" קרוב לשנה. השדכנית היתה רס"ר חמדה, השלישה של פו"ם, והבית בו גרנו היה טנדר פז'ו 404 חבוט אותו בחר איציק כרכב הצמוד שלנו לשנת השלמת התואר האקדמי בפו"ם.

הגעתי לפו"ם עם מסמכי האישיים ונאמר לי ששותפי לרכב יהיה איציק אותו לא הכרתי ועל קיומו לא ידעתי עד אז, שהרי הפכים כה מושלמים כמונו רק המציאות שהיא מפתיעה יותר מכל דמיון יכולה להפגיש.

קבלתי טלפון וכתובת ויצאתי לפגוש את בן זוגי. הגעתי לביתו ואת פני קיבל אדם מפחיד למראה עם זקן שחור עבות ואף שבור. הפחד לא הספיק אפילו להתמקם והנה חיוך שובה לב חצה את שפעת השיער השחור. הבנתי שהתמזל לי מזלי, כי אדם בעל חיוך כזה חייב להיות אדם טוב. המחשבה הזאת לא הספיקה להתבשל היטב במוחי ומיד נשטפתי בפרץ של אנרגיה סוחפת כאשר איציק הסביר לי שהוא כבר בחר רכב עבורנו: טנדר פז'ו. אני לא ראיתי טנדר מקרוב מאז היותי סרן צעיר אבל איציק הסביר לי שהבחירה הזו היא הכי טובה עבורנו. יש לטנדר המון יתרונות, הוא אוטו חזק אמין ובכלל מה אני מבין ברכבים? ואם יהיה ליקוי קטן הוא יטפל בעניין ויהיה בסדר. העובדה שכל החורף דחפנו את האוטו, שהוא היה לא נוח, מרעיש ומסריח לא רלוונטית לענין. העובדה היא שכמו כל דבר שאיציק עשה טוב או רע, תמיד היתה לו כוונה טובה ואף פעם אי אפשר היה לכעוס עליו.

זכורה לי אותה הפעם שאיציק "תקע" אותי בלי רכב כי נתן אותו לחבר במצוקה וזה האחרון "הבריז" לו ואחר בכמה שעות. זכור לי כיצד יום אחד אחר לפגישה, והגיע כולו מרוח בדם, וכשהערת לי על כך סיפר לי שעצר והציל בהנשמה מפה לפה פצוע בתאונת דרכים. זכורים לי הימים אותם בילינו במוסך "רק לתיקון קטן". זכורות לי ההובלות שעשינו עבור כל העולם בלי חשבון ובלי תמורה. ועוד ועוד ועוד.

זכור לי איך יום אחד קיבלתי טלפון "יעקב, הילדה נפגעה בתאונה, לך לאשתי ותביא אותה לבית החולים. ספר לה כל מה שתרצה בדרך, אני רוצה לבשר לה את הבשורה בעצמי". כה רך ומתחשב למרות החזות הקשוחה. ודוקא במותו לא היה מי שיספר לי בעדינות את הבשורה המרה זולת העיתון הקר והלא רצוי עם הכותרת הזועקת.

איציק! חבר, אדם ומפקד בצה"ל. כל כך אני כואב ולא מאמין שאתה אינך עוד איתנו!

מן העתונות

דברי הערך המקודש 'אחרי'

מאת און לוי, סופרו הצבאי של דבר

שוב נשאלת השאלה מדוע היה צריך אלוף משנה יצחק רחיימוב לצאת בראש הכוח הסורק אחר חוליית המחבלים בכפר ירון. הערך המקודש בצה"ל 'אחרי' נשטר גם באירוע זה. אל"מ יצחק רחיימוב יכול היה להותיר את עבודת הסריקות אחר חוליית המחבלים בידי כוח צר"ל אולם הוא החליט לעמוד בראש הכוח, לא מאחור ולא מהצד. הימצאות קצין בכיר בעמדה קרמית היא אמנם סיכון רב לחייו של הקצין אבל יש בה סיכוי להצלת חיי אחרים, לדבריו של הרמטכ"ל. זו מסורת בצה"ל שמפקדים יוצאים קרימה, ועל כך גאותו של צה"ל. אשרינו שיש לנו מפקדים כאלה, אמר.

אנידה כנדה

□ אני בניהו

"נפילתו בקרב של אל"מ יצחק רחיימוב מהווה אנידה כנדה לצה"ל. אני עדיין מתקשה להאמין שהוא איננו", כך אמר אתמול מפקדו לשעבר וחברו תת אלוף שלום בן משה. תא"ל שלום בן משה, המשמש כיום כקצין משטרה צבאית ראשי, היה עד לפני מספר חודשים מפקדו של אל"מ רחיימוב ביחידת הקישור בלבנון. על חברו ופיקודו סיפר אמש: "איציק היה קצין וותיק מנוסה שגדל בחטיבת הצנחנים, איפיינו אותו אומץ הלב, ההקרבה, מוסר העבודה והיכולות הגבוהות, הוא הגיע ליחידת הקישור בלבנון לתפקיד חונך סגן מפקד החטיבה ולפני מספר חודשים קיבל דרגה ומינוי כחונך מפקד החטיבה המערבית. איציק התאפיין בכך שנהג לתת תמיד דוגמה אישית הן לחייליו בצה"ל, והן לחניכיו בצד"ל. בכל אירוע היה ממחר לובש את אפור הקרב, את הקסדה ואת הנשק ורץ קרימה. נפילתו מהווה אנידה כנדה לצה"ל כולו", אמר תת אלוף בן משה.

הפקודה האחרונה: "הסתער!"

— מאת שרגא אש"ל, כחב ידיעות אחרונות ורדני שדה, כתבנו הצבאי —
גם לאחר שנמצע סצערימות, עוד הפסיק אל"מ יצחק רחיימוב לסקוד על אנשיו: "הסתער!" — ואז נדם. הלווייתו תיערך היום ביום 3.30 אחה"צ, בחלקה הצבאית בכית העלמין בחולון. רחיימוב בן ה-39, שימש חונך בכיר בצד"ל, יליד הארץ, התגייס לצה"ל ב-1969. ב-1976 השתחרר ובי-1978 שב לשירות. בשנה האחרונה שימש קצין קיי שור ביחידה לקישור בלבנון (יק"ל). רק לפני שנה קיבל את דרגת אלוף-המישנה והיה קצין מצטיין, איש סירת חרב, שעשה את כל שירותו ביחידות קרביות. ב-4 השנים האחרונות, לרגל תפקידו, התגורר בקיבוץ מרום גולן עם משפחתו: רעייתו מיכל ושלושת ילדיהם, מירב בת 16 וחצי, אייל בן 13 וחצי ועדי בת שנה. הוא ראה בשירותו שליחות ולבנו, אייל, אמר: "חשוב לי שהילדים יישנו בשקט בצפון". אחרי קורס קצינים נשלח לפקד על פלוגת טירונים. אחריכך שירת בשארם אישייה ובאל-עריש, והצטיין כסגן מפי קד גיורה בטיני. סיים את ביה"ס לפיקוד ולמטה בהצלחה יתרה ושימש סגן מפקד חטיבה בעזה. לאחר-מכן נטל חופשה

מצה"ל, עשה תואר ראשון בהיסטוריה באוניברסיטת ת"א והלך להיות חונך לצד"ל בלבנון. אתמול, שעה אחת בלבד לפני שנה רג, התקשר אל אשתו, שחשה שלא בטוב, לשאול לשלומה. הבטיח להתקשר בערב, בתום העבודה. ואז, אחריהצהרר ים, הגיעה הבשורה הכרה. יצחק, יליד תל-אביב, היה חניך הגור ער העובד, ואת לימודיו התיכוניים עשה בביה"ס. אורט" בנבעתיים. אחיו היחיד מת ממחלה קשה לפני ארבע שנים, והוא נותר בן יחיד להוריו — אמו בת ה-61 ואביו בן ה-76. כמעט הזמן הפנוי שלו הירצה בביה"ס התיכון המקומי. סיפר לתלמידים עד כמה חשוב לו שירת בצה"ל. מספר הבן, אי יל: "הוא תמיד דאג לילדים. הקפיד שאי היה תלמיד טוב, אהב את הארץ ולטייל בה, וזה מה שרצה שגם אני אעשה. אני רוצה להמשיך את המסורת של אבא". את כתלי חררו הצנוע של יצחק במי שק מעטרים חרבות, תעודות ומדליות שקיבל כהוקרה על פעולותיו. אמר עליו אתמול אלוף פיקוד הצפון, יוסי פלד: "יצחק היה בין המפקדים ההולכים בראש. המחיר קשה וכואב, אבל נמשיך להסתער. הלוחמים האלה הם החומה של גבול הצפון".

"אבא היה רוצה שנמשיך בדרך שהיתווה לנו"

מעריב

והדוע לי, ש. מיכל, את יכולה לנסות להגדיר מה האני מאמין שהוריש איציק לך ולשלושת הילדים?
ת. אהבת ארץ ישראל, שצריך להגן עליה ולשמור עליה.
ש. בני כמה הילדים?
ת. מירב בת 16 וחצי, אייל בן 13 וחצי וערית תוצוג בשבוע הבא הם הדלתן של גיל שנה.
ש. איך שני הגדולים מנסים להתמודד עם המציאות שנכפתה עליכם?
ת. כמו אנשים בוגרים. בלומר, אני חושבת שאנחנו אמילו עדיין לא קלטנו את האסון שקרה לנו.
אמרתי להם שאבא היה רוצה שנמשיך בדרך שהוא היתווה לנו, ואנחנו מבינים שזאת הדרך. להמיר שיך לחיות.

בתכנית נכון לעכשיו בגלי צה"ל ראיין אתמול רפי רשף את מיכל רח"ר מוב, אלמנתו של אל"ם יצחק רחימוב. הנה נוסח הראיון:
ש. אנחנו כמובן משתתפים בצערך.
ת. תודה.
ש. מה הפרטים שאת יודעת על התקרית עצמה?
ת. אני יודעת שהם כיתרו איזה בית, ואיציק ניגש לסנק כדי לתת להם הוראות כיצד לפעול, ואז פגע בו כדור במצח והוא נהרג.
ש. מי הודיע לך שאיציק נפל בקרב?
ת. האמת היא שהתקשרו אלי כל מיני אנשים לנתח אותי, ולא ידעתי על מה הם מדברים בכלל.
כעבור שעה הגיע מטקד האוגרה

"אחד שמתקשר אל כולם. שונא דיסמוס"

הבית ביבנה ועברו עם שני הילדים למרום גולן. ואז הם התאהבו בצפון. איציק לא היה איש שירד, שעומד מול הסקיעה וכל מיני סיפורים כאלה. הוא אהב לאכול טוב, לצח. אחד שמתקשר לכולם. הוא לא אהב את הדיסמוס, וידע להתנהג בכבוד גם לנהגים ולחייילים פשוטים. בצפון לא היה צייד שלא ידע מי זה איציק. בתו הבכורה של רחימוב, מירב, סיפרה: "הצבא היה כליכך חשוב לו, שכל שנה הוא היה עושה בביה"ס ה"אזורי שיהיה עם השמיניסטים לפני גיוס. שעות הוא היה עונה להם לשאלות. בשנה הבאה היה אמור לעשות את הסמינר הזה בכיתה שלי. אני ירדעתי שהוא תכנן לעשות עוד תפקיד אחד, ואז לפרוש. הוא רצה לסייל ולראות את העולם".

אתמול בבוקר מקיבוץ כרום גולן לרמתגן, הם מתגוררים תורה של מיכל רחימוב, אלמנתו של הקצין ההרוג, התורני.
אחיה של מיכל, דודי, סיפר: "איציק ומיכל היו חברים מאז גיל 16. מאז שאני זוכר אותו, הוא תמיד היה כאן. מעל לכול, היו לאיציק שתי ידי דוב. אפילו את הבית שלהם ביבנה הוא בנה לבד. לקח חופשה מהצבא, הרוויח את הכסף הדרוש, ופשוט בנה".
לדבריו, היו חיי המשפחה הדבר החשוב ביותר לרחימוב. "בכל תפקיד שהיה לו בצבא, המשפחה הייתה איתו. גם בימים שהוא שירת בסיני, מיכל הייתה נוסעת אחריו לכל חור. לפני ארבע שנים, כשהוא קיבל את התפקיד הראשון בצפון, הם עזבו את

בתיא פלדסן

גיוסו של רחימוב: חיי המשפחה היו הכי חשובים לו. תמיד היה חושב

חדשנות

"הרבה חברים של אבא היו באי"ש" לברך אצלנו, בעייר מצבא דרום לבר. נון. הייתי יוצא לטייל איתו בג'יפים בכל הארץ. היה חשוב לו שלא נתבייש בצבא ושנאהב את המדינה. הוא לימד אותנו גם לאהוב את כל האנשים. החברים מלבנון באו למסיבת הבר מצוה שלי. המפקד שלהם היה כמעט בן בית", כך סיפר אייל רחימוב, בנו של אל"ם איציק רחימוב, שהובא אתמול למנותו. בני משפחה רחימוב הגיעו

שאני חולה בשיעור זה יוצי רקה, הב' טוח להתקשר שוב בערב, מסר ר"ש לילדים, ואמר שלום. עכשיו אני יודעת, שמייד לא חר תום השיחה, הוא יצא בראש כוח צד"ל לכפר ירון, שם נהרג בעבור שעה. אני והיל"ד דים עדיין לא מסוגלים לתפוס שהוא כבר אינגו", אמרה אמש בקיבוץ מרום גולן, מר כל רחימוב, בת 39, רעיתו של אל"ם יצחק רחימוב, שנפל אתמול אחר הצהריים, בקרב עם מחבלים, בדרום לבנון.

הרעיה, מיכל, עדיין המומת ולא קולטת, סיפרה כיצד היא וילדיה, חיו את הצבא 24 שעות ביממה. "והיינו גאים בכך מאוד". הבן, אייל, בן 13 וחצי, מחויק אחר אמו: "ואני מתכוון גם להמשיך במסורת של אבא ולהיות קצין בצה"ל".

"כמה סרגי הוא, שרק לפני ארבע שנים נפטר בגיל 29 מסרטן, אחיו של איציק, אבי, וכעת נפל גם איציק, בקרב עם מחבלים. לי נהרג בעל, לאייל, מירב ועדי, נהרג אבא, ולהוריו של איציק, בני ה-75 וה-61, מתו שני בני-יחידים, שהיו להם", אמרה מיכל רחימוב.

אל"ם יצחק רחימוב ז"ל, נולד לפני 40 שנה בתל-אביב, למד בגבעתיים וסיים את אורט רמת-גן, שירת בצה"ל בסיירת חרוב ואחריכך סיים קורס קצינים. אהב את חיי הצבא ובעיקר את תפקידי השרה. במלחמת יום כיסור עשה הסכה לשריון, אך שב לאחר מכן לחי"ר. סיים את בית הספר לפיקוד ומ"ט (קורס ארוך), היה קמב"ץ פיקוד דרום וסמח"ט בעזה. סיים תואר ראשון באוניברסיטת ת"א בהיסטוריה כללית. עד לפני כשינה וחצי, שימש כסמח"ט גולן ולאחר מכן מח"ט הגירה המערבית בדרום לבנון וחונך צד"ל.

יהודה וולמן, חבר קיבוץ מרום גולן ויו"ר המועצה האזורית רמת הגולן, חברו הטוב של אלוף משנה יצחק רחימוב ז"ל, סיפר אמש בחזרו בקיבוץ, כי איציק היה בפירוש "מלח הארץ". וולמן הגדיר את הגופל כבעל "חיות בלתי רגילה של ציוני אמיתי, מתנדב לכל משימה ולוחם-צנחן מעולה, בעל נשמה טובה". חברים במרום גולן אמרו אתמול, כי שוב הוכח בפעם המיידע-כמה, כי ההול"דים כראש, נופלים "והיה ברור כשמש, שאם ישנה הסתערות לעבר מבנה שבו נמצאים מחבלים, איציק רחימוב יסתער בראש".

הגנרל לאחר, מפקד צד"ל, היה הלילה המום. "אבד מפקד מעולה וחבר אישי, דוג" מח למפקד לוחם, שהסתער בראש כולם". חיילים בצד"ל, שהיו המומים לאחר שאל"ם רחימוב נפל, אמרו: "אבד לנו האבא השני שלנו". הלווייתו של אלוף-משנה יצחק רחימוב ז"ל, תתקיים היום, בשעה 15.30, בחל"קה הצבאית בבית העלמין בחולון.

אל"ם יצחק רחימוב

בנו של אל"ם רחימוב: אמשין את המסורת וצה"ל קצין נוער

מאת יהודה גורן

"אתמול בצהריים התקשר אלי איציק, לפני שיצא מהבסיס בדרום לבנון, ושאל לשלומי, כי ידע המשך בעמוד 2 <

על פי המסורת: בראש הכה

מאת עמואל רוזן

כך זה נראה בססח: כ-170 מטרים מפרדים בין הבית, שבו התבצרו המחבלים, לבין המקום שבו נפגע בראש אל"מ יצחק רחיימוב ז"ל. רחיימוב נפגע כאשר היה מאחורי סרסת שלעים גבוהה, הצופה אל הבית ממזרח. עם כלי הנשק הפשוטים, שהיו בידי המחבלים, בלי אמצעי כיוון ותצפית, במזג האוויר הסועה, בראות האפסית ובמרחק הגדול יחסית, ניתן לומר רק שתי מילים על נסיבות מותו של הקצין הבכיר: ביש מזל. זה לא היה ירי מכוון.

החלטתו להתקדם, לדלג לטרסה הקידמית, נבעה מהצורך שחש להיות קרוב יותר הן למקום האירוע והן לטנקים, שזה עתה הגיעו והיו לכוח עיקרי ומכריע במצור.

הוא היה כדרכו לתדרך צוות של טנק טרמבה. רחיימוב חש שבמצב המסוכן והמורכב, רק תידרוך בעל פה, ולא ברשת הקשר, יוכל לסגור את הקצוות ולהכטיח ביצוע מדוייק.

האם צריך המפקד הבכיר להימצא בנקודה כזאת, קרוב כל כך, בתוך האש? הויעות על כך אינן אחר דות, והן גם תלויות בסוג האירוע. קצין בכיר אמר אתמול: "באירוע בס"ש, שלא כמו במלהמה, צריך המפקד להיות במקום האיות ביותר".

הרמטכ"ל רב אלוף דן שומרון סיכם נחרצות: "א"ר ציק רחיימוב ז"ל נהג על פי המסורת של צה"ל. הוא הגיע לנקודה קידמית בראש הכוח. יש בכך אמנם סיכון רב, אבל גם סיכוי גדול להציל חיי אנשים רבים, שכן המפקד, בהיותו במקום כזה, יוכל לנתח את המצב מן העמדה הטובה ביותר ולקבל את ההחלטות הנכונות ביותר. אחריות היא מסורת בצה"ל.

קציני צד"ל ניגבו עיניים

איציק רחיימוב ז"ל גדל בצנחנים, התחנך בסיירת-חרוב. אתמול נקבר ליד עץ הזית, ליד חללי לבנון

ריח הקרב עוד עמד בבגדיהם. עמדו כתף אל כתף, השפילו מבט, בלעו את דמעותיהם. יצחק רחיימוב היה מוטל בתוך ארון עץ. אבא, אבא, צעק אייל. הרגבים נפלו, וקול חלול נש" מע. ילד בדובון כחול אמר קדיש, ובכה. עמד אב על קבר בנו ואמר: "איך רחמים".

עמדה שעת דימדומים בבית-הועלמין הצבאי בחולון. רוח קרירה נשבה. בקיבוץ של רחיימוב, מרום-גולן, ירד שלג כבד. ובכל שנה, אמרה החברה דליה, השלג הזה הוא סימן לברכה. ועכשיו איציק הלך. איזו קללה!

מאות הלכו אחר הארון. קיבוצניקים בבגדי עבודה. פשוטי-עם. חיילים מצה"ל, חיילים מצד"ל. וסתם לבנונים מעבר לגדר, שבאו להגיד שלום, להביע אהבה. כי מי לא הכיר את אל"מ איציק מדרוס-לבנון?

סתם לבנונים מעבר לגדר באו להגיד שלום, להביע אהבה. כי מי לא הכיר את אל"מ איציק?

איציק רחיימוב האידיאליסט. היה לוחק את ילדיו בניפי אל נופי הגולן, שירגישו כמוהו ציור נות אמיתית. עבר את תל-אביב, את הנוער העובד, את החוג להיסטוריה באוניברסיטת תל-אביב. גדל בצנחנים, התחנך בסיירת-חרוב. בזמן האחרון מונה חונך לחיילי צד"ל. תמיד ראשון, עם הנשק, עם אפוד הקרב, עם קסדה. ביום ראשון הותיר את חייליו מיותמים.

הניח אשה, שלושה ילדים. בן 39. יש כוח בידיעה, אמר הרמטכ"ל ליד הקבר, שאיציק היה מפקד מעולה, מלח הארץ. החזן הצבאי בר-און, אמר אל מלא רחמים. שר הבטחון הניח זר. כיתת חיילים ירתה מטחי כבוד.

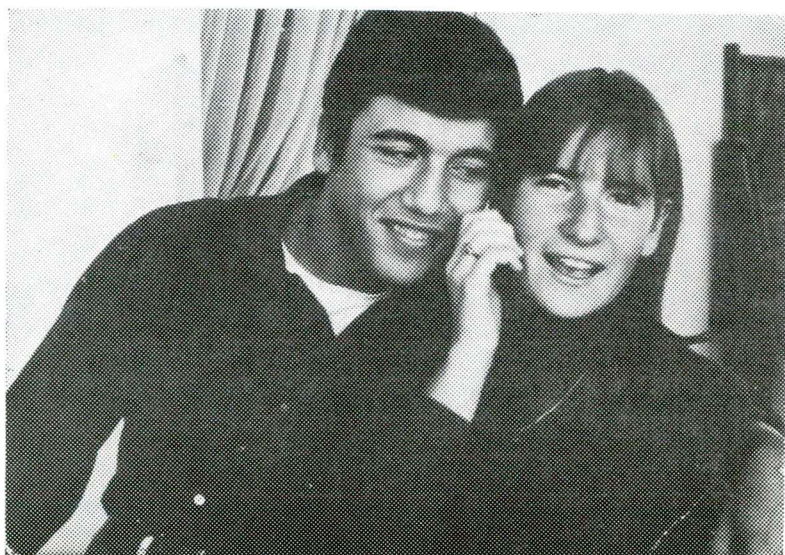
עמדו קציני צד"ל ונשכו שפתיים, ניגבו עיניים. שלשום היו איתו בקרב. אל"מ איציק ליימד אותם להיות לוחמים טובים. הם לא ישכחו. בלילה יעברו ליד הבית, משם נורה, יקללו, ירקו. ישובו לשיגרת המלחמה.

ואיציק יישאר ליד הזית. עם חללי לבנון, עם חללי יום-כיפור.

■ עמוס נבו

מיכל מספרת

מיכל: את איציק הכרתי בגיל 16. קבוצת בנים החליטה לבוא ולהפריע למסיבה שהתקיימה בבית בן השכן למטה. כיון שהשכן בקש ממני לשמור על הבית בהעדרו ירדתי למטה לסלק אותם. איציק היה בין המפריעים. כשראה אותי אמר לשכן שלי: "את זאת אני רוצה להכיר". בהתחלה לא התלהבתי מהרעיון. אבל הוא לא ויתר. כל הזמן היה בא ויושב שעות, מפציר ומבקש. באותה תקופה היה מנהג "לבקש חברות". היה ערב יום העצמאות. ישבנו סביב למדורה על שפת הים ואז התאהבתי בו. חשבתי לעצמי: "אם היום הוא יבקש ממני חברות, אני אסכים". מכיון שבכל יום בקש ממני חברות, עשה כך גם באותו יום - ואני הסכמתי. אנשים תמיד אמרו שחברות כזו לא תחזיק מעמד אפילו שבוע. היינו טיפוסים כל כך שונים, מרקעים כל כך שונים! כך מאז ועד היום היינו יחד, גדלנו יחד.

איציק תמיד רצה את הכומתה האדומה. הוא היה מסתכל בהערצה על אח של חברה שלנו שהיתה לו כומתה אדומה. הוא היה אומר לי: "מיכלי, גם לי תהיה כזאת". יום אחד הופיע מיואש. רצו לשלוח אותו למשטרה הצבאית והוא מאד לא רצה בכך. למחרת צלצל שמח ואמר: "מיכלי, התקבלתי לסירת חרוב!" כמובן שהשמחה היתה גדולה והוא יצא לטירונות. איציק היה מאד שובב ובטירונות היה די ברדקיסט. המון פעמים ריתקו אותו. פעם אפילו הצמידו לו ג'ריקן לגב. את החיים בסיירת מאד אהב.

פעם, כשהיה בסיירת "חרוב" הוא התערב עם החברים שלו שכשהוא איננו בבית בערב יום ששי, החברה שלו יושבת בבית (הם ישבו אז בראש העין ומהמאהל ראו את אורות תל-אביב). החברים כמובן לא האמינו לו. בקיצור, בשעה 11:00 בלילה הופיעה פתאום חבורה של חילים מלוכלכים, וכשפתחתי את הדלת אמר: "אמרתי לכם!" ההורים שלי לא היו בבית. מיד רוקנתי את המקרר מכל מה שבשלה אמא שלי לששי-שבת ונתתי להם לאכול. אח"כ הם היו צריכים לחזור. אבל איך חוזרים עד ראש העין? הזעקתי את אבא שלי מחברים שלו ושכנענו אותו שאין בכירה וצריך להחזיר את כולם למאהל. והוא אכן לקח אותם חזרה. הם "השתחלו" חזרה לאוהל שלהם, ולמחרת הגעתי לבקר אותו כאילו לא נפגשנו ערב קודם לכן, עם חבילה וכל מה שצריך.

לאן שהלך - אני הגעתי אחריו.

אחרי שעבר קורס מ"כים היו לו בעיות משפחתיות והוא הוצב קרוב לבית. תקופה קצרה שמש כנהגו של האלוף דני מט. דני ונדיבה אשתו אמצו אותו כבן. הם נתנו לו המון, ואיציק מאד העריץ את דני. איציק מאד רצה לצאת לקורס קצינים, ודני מט אמר לו, שאם הוא כל כך רוצה, הוא לא יעמוד בדרכו.

כשהיינו בסדיר, יום אחד הוא שלח לאבא שלי מכתב והוא בקש ממנו רשות להתחתן אתי. אבא שלי הזדעזע ואמר: "מה זה צריך להיות הדבר הזה? הוא בחיים שלו לא הרוויח אגורה שחוקה והוא רוצה להתחתן עם הבת שלי!" הוא קרא לו לסדר ואמר לו: "ביום שתראה לי את תלוש המשכורת הראשונה שלך ותוכל לפרנס את בתי בכבוד, אני מבטיח לך, אני אתן לך את האישור!" וככה היה! באמת, הוא רק נכנס לקבע, וכשקבל את תלוש המשכורת הראשונה שלו, מיד הלכנו לחפש דירה. יותר נכון, איציק ואמא שלי. הם חפשו ביחד דירה, ביחד הלכו לחפש אולם לחתונה. הם תכננו את הכל יחד.

בכה"ד 1 היה לו מאד קשה. אחרי חדשים הוא התקשר אלי לבסיס בו שרתי, ואמר לי שהוא יושב ומחכה להדחה. אני הייתי מאד נסערת ואמרתי לו שיחזיק מעמד, שלא יעז להדיח את עצמו ושאני אבוא אליו בשבת. בקשתי מחבר שלנו, רמי רכטל ז"ל, שנפל במלחמת יום הכפורים, שיקח אותי אל איציק לכה"ד 1. אחרי נסיעה רבת הרפתקאות בה תעינו בדרך ונתקענו בניצנה בלי דלק הגענו לכה"ד 1, לקחתי את איציק לסבוב ושכנעתי אותו שיחזיק מעמד, שזה לא נורא ושאני אתמוך בו והכל יהיה בסדר. הוא קצת התעודד והבטיח לי שיהיה בסדר. חזרתי הביתה. אח"כ המשיך להתקשר כשהוא מיואש, אך אני איימתי עליו שאם ישבר אפרד ממנו. וכנראה שזה היה איום בעל משמעות עבורו באותה תקופה והוא החזיק מעמד ולבסוף סיים את קורס הקצינים ונשלח לבסיס טירונים בבית אל.

כשמירב היתה בת חדש, היה ראש השנה ונסעתי לבית-אל עם העגלה, החיתולים והבקבוקים. ההורים שלי היו ממש בהלם, אבל מה כבר יכלו להגיד לזוג הצעיר? ממילא לא ישמעו בקולם... מירב היתה ממש אטרקציה... כל הבחורים לפי התור בקשו לעשות סבוב עם העגלה. איציק היה כל-כך שמח עם הבת הבכורה שלו שהוא קנה לה עגלה אדומה שאפשר היה לראות אותה מקילומטרים. כל פעם שרציתי להיניק, הבחורים יצאו מהחדר וחכו במסדרון עד שאסיים...

גם לסיני הייתי טסה עם הילדים. איל הוא תוצר של בלוזה, בגלל זה הוא כל-כך נחמד...

מירב היתה אפילו במוצבים בתעלה. במוצב "בודפסט" הייתי אתה. איזה כתב של עתון כתב פעם שמירב היא התינוקת האחרונה שבקרה בסיני לפני הפינוי. טסנו בהרקולס. מירב ביד אחת וביד השניה אבטיח וסל עם שניצללים. איציק היה מאד מפונק ולא אהב את האוכל הצבאי, ואז עוד לא היה בכיר דיו כדי לומר לטבח מה ואיך לבשל.

מירב היתה קטנה והייתי כבר בהריון, ובהריון מותר לטוס רק עד חדש שמיני. אני רציתי כמובן להמשיך לטוס, אז כל פעם הייתי אומרת שאני בחדש השביעי.

אחרי שפרצה מלחמת יום הכפורים ונהרגו הרבה מפקדי טנקים, בקשו ממנו לעשות הסבה לשריון. והוא באמת נשלח לסיני, להסבה לשריון לקורס בראשותו של קהלני. הוא סיים קורס מ"פ שריון, אך השריון לא מצא חן בעיניו והוא בקש לחזור לחי"ר. אז הוא נשלח לשארם בתור קצין הדרכה בהגמ"ר של האזור. אח"כ הועבר לאל-עריש, שם שרת כקמב"ץ ויותר מאוחר הוא היה אחראי על הפינוי של בלוזה וראס סודר. אחרי הפינוי הוא הוצב בנח"ל ים בתור סמג"ד של הגזרה ושם שירת עד הפינוי. לאחר התפקיד הזה הוא בקש לצאת לפו"ם וזה אושר לו. אחרי שהיה שנה בפו"ם ארוך שרת שנה וחצי באג"ם מבצעים.

אחרי שסיים את הלימודים הוא החליט שאנחנו נוסעים לחו"ל. לא היה לנו גרוש על הנשמה. אבל הוא החליט. וכשהוא החליט משהו לא עזר שום דבר. הוא הלך וגייס כספים והתרצצנו בין כל מיני חברות נסיעה כדי למצוא חברה זולה. בקיצור, קנינו זוג כרטיסים והיינו צריכים לנסוע. לכבוד הנסיעה רציתי להיות יפה והלכתי לקוסמטיקאית, היא רק התחילה עם הטפול כשפתאום הופיע יעקב, השותף של איציק לרכב הצבאי (בזמן הלימודים הצבא מסדר מכונית אחת לשני קצינים ויעקב היה שותפו של איציק לרכב). יעקב הופיע ואמר לי: "תשמעי, לאיציק יש כאבי בטן והוא בחדר מיון בוולפסון, והוא רוצה אותך". חשבתי לעצמי: "מה, הבחור הזה משתגע? הוא לא יכול להתאפק? אין לו קצת כח סבל?..."

נסענו לוולפסון, הגענו לבית החולים ואיציק יוצא עם חיוך על השפתיים. ואני עוד יותר התרגזתי: הוא מזעיק אותי ועוד מחייך! ואז הוא אמר לי: "מיכלי, זה לא אני, זה מירב. מירב נדרסה ועכשיו מעלים אותה למחלקה האורתופדית." בטלנו את הנסיעה, כמובן. כיון שהיתה שביתת רופאים לקח איציק על עצמו את הפיקוד על המחלקה והיות ורוב החולים שם בולגרים ותורכים יודעי ספניולית, היה איציק מחליף להם את הסדינים ונותן להם סירים ואפילו חפף ראש לנשים המבוגרות. הוא שטף את המחלקה ופעם שכנע אשה מבוגרת תורכיה, קצת שמרנית, שתסכים שיגיש לה סיר "מה זה, יש לך זהב בין הרגלים? תרימי כבר את הטוסיק!" והיא הסכימה. כך נהל את המחלקה במשך עשרה ימים עד שמירב השתחררה.

איציק היה בחור מאד עממי. מאד היה אכפת לו מהחילים שלו, במיוחד מהנגדים (רבי סמלים). הוא טען שקצינים מקבלים דרגות, רכב ושאר הטבות כשהם מוכיחים עצמם והנגדים - לא. מאד היה אכפת לו שגם לנגדים יהיה טוב. כשספרו לו שיש להם בעיות בבית, תמיד נסה לעזור להם. הוא אהב לשוחח עם כל אחד, על כל דבר ואף פעם לא "השוויץ" עם הדרגות שלו. אך יחד עם זאת מאד הקפיד שכל אחד ימלא את תפקידו כראוי. מה שהוא דרש מעצמו דרש גם מאחרים... מאד היה אכפת לו שהמחנה יהיה מסודר והוא באמת התחיל עם הגינון בסער. הוא שתל את הדשא ממש במו ידיו. הביא סוף ואדמה, דאג להשקיה - הכל במו ידיו. הוא גם אהב מאד לארגן מסיבות. בכל מיני אירועים לקח על עצמו את ענין הארגון. אף פעם לא הייתי נוכחת בהרצאות שנתן בערבי חמישי, כי זה ערב סגור, אך שמעתי שאלה היו הרצאות מאד מענינות. מאד אהבו לשמוע אותו.

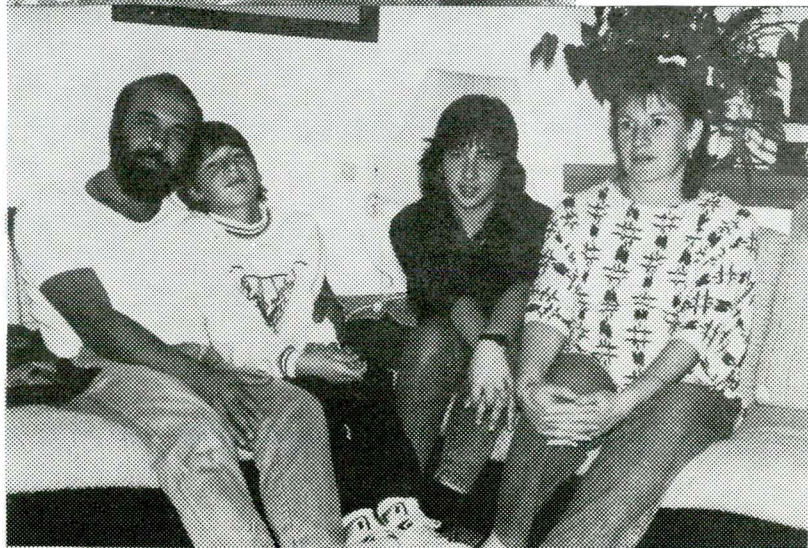
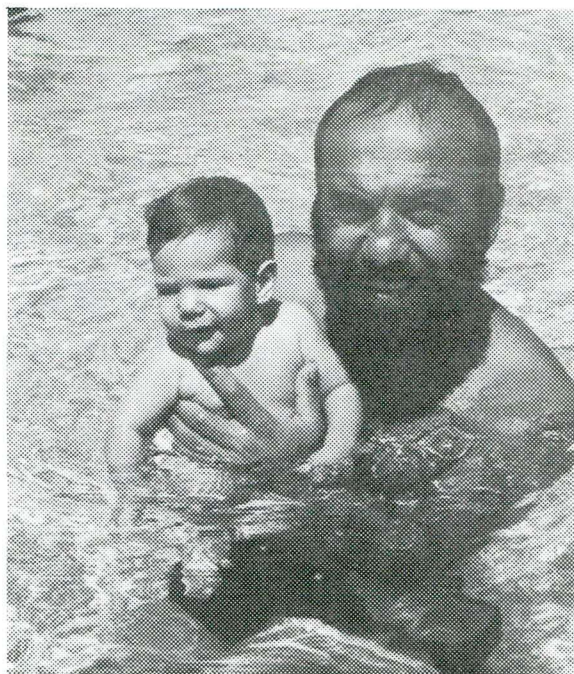
הוא תמיד התעניין בחילים גם אחרי שהשתחררו ודאג לברר כיצד הסתדרו בחייהם האזרחיים. עם רבים שמרנו על קשר תקופות ארוכות ועד היום מתקשרים אלינו חילים, ששירתו איתו בכל מיני תקופות.

לאיציק היו ידי זהב. אין דבר שלא ידע לעשות או לתקן. את הרהיטים הראשונים שלנו הוא בנה. את הצנרת של הבית ביבנה הוא סידר. את הפרגולה של המרפסת - בנה במו ידיו. את הרעפים הוא שם. הוא היה מאד מוכשר.

למרות שהיה מאד מחוספס כלפי חוץ היה מאד רגיש כלפי פנים. הוא אהב לקרוא ספרים. התמצא בכל נושא. לא קרה שהילדים שאלו אותו על איזה נושא והוא לא ידע.

המסגרת המשפחתית היתה מאוד חשובה לו. זו אחת הסיבות שהוא רצה שתמיד אהיה על ידו. למרות שלא היה בבית תמיד התעניין מה קורה בבית ותמיד רצה לקבל דיווח ממני על הלימודים של הילדים ועל ההתנהגות שלהם. בכל פעם שלא היו בסדר היה מאשים אותי שנכשיתי בחינוך שלהם וכשהם היו בסדר היה לוקח לעצמו את הקרדיט...

כשמאד הזדקקתי לו, לעתים נדירות בקשר לילדים, תמיד היה מגיע בכל מצב, במיוחד השתדל להגיע בשנת בר המצווה של אייל כשהיו כל מיני אירועים בהשתתפות ההורים.

הוא היה אדם שבנה את עצמו. גם בצבא. עבד קשה בשביל כל דרגה. אף פעם לא עמד מאחוריו איזה לובי שתמך בו. נהפוך הוא, כשהוא הגיע לפיקוד צפון אף אחד לא הכיר אותו. הוא קצת התאכזב. היה צריך להתחיל את הכל מהתחלה.

הוא נשלח להיות סמח"ט בערבה. באותה תקופה אחיו נפטר ובאמצע החפיפה של התפקיד הוא נקרא בחזרה הביתה. לאחר שישב "שבעה" חזר למפח"ש ובלחץ משפחתו בקש לשרת באזור לתקופה מסוימת. אח"כ בקשו ממנו לעלות לרמה"ג, היות שלא היה כאן סמח"ט, בהבטחה שזה כדאי לו ושזה ישתלם לו. במשך שנתיים היה סמח"ט פה ברמת הגולן, בתחילה עם דני אנגל ואח"כ עם זרחי. בסוף התפקיד הוא היה מעמד לתפקיד של אל"מ באוגדה 51. הוא היה מאוכזב שלא קבל את התפקיד והחליט "להעניש" את הצבא וקנה זוג כרטיסים לאירופה. נסענו לחדש לאירופה ומאד נהנינו וכשחזרנו הוא עוד שירת כחדש ברמה ואז הציעו לו את התפקיד ביחידת הקשור ללבנון (יק"ל) בתחילה כסמח"ט מתוך הבטחה שאם יוכיח את עצמו, יקבל את הגזרה המערבית. וכך היה וזה היה תפקידו האחרון.

למשל בלבנון, מאד היה אכפת לו מהאזרחים. בגלל זה הם כל-כך אכלים עליו. הוא אפילו נסה להביא נוער מלבנון לקיטנה כאן במרום גולן, לקטיף תפוחים ולאירוח, כדי שגם הנוער יהנה וגם מרום גולן. היה לו חשוב לטפח למקומיים את האזור. הוא דאג לשתילת ורדים בככרות שלהם, והיה מבקר בבתי התושבים והם היו פונים אליו בבקשות לעזרה במציאת עבודה בישראל. גם כשחילים מהמשק פנו אליו לעזרה בעיניניהם הצבאיים תמיד הסכים לעזור להם.

הוא הכיר את עצמו ואמר לי: "מיכלי, זהו. זה הסוף. אלוף משנה. אני יודע שתפקידים של אלוף משנה אני מסוגל לעשות ואני גם לא מצפה ליותר". הוא קווה להשתחרר בעוד שנה. הוא מאד רצה לנסות את חיי הקבוץ... הוא צחק ואמר שהוא רוצה להיות הסגן של חנוך בנוי... מאד אהב נוי.

1.2.90

יום חמישי ראשון
בבית בלי אבא

אבא

הגיע יום חמישי

שעת התמודדות

ואני,

אני פוחדת מהמציאות

אני הביתה ללכת פוחדת

כי אני יודעת שאתה לא תפתח את הדלת

ולא יהיה מי שינשק ויחבק

ויצחק ויפנק

רק עצב וכאב

כי אתה לא איתנו כעת

ו-16½ שנים זה לא צחוק

ואתה עכשיו כל כך רחוק

ותדע שבך אנחנו תמיד גאים

ואותך אנחנו תמיד אוהבים

וזכרך בלבנו ישכון לעולמים.

אבא, תבוא ותגיד לי שאני מרחפת בחלום בלהות

תמצא את הפתח בשבילי

כי אני לא מצליחה לבדי

אבא! אני משתדלת מאד

אבל אני לא מצליחה

בלעדיך לחיות!

מרב, מרום גולן

חבורת "השרון" יבנה

התכנסנו הערב, חבריו של איציק, בבית משפחת סמבירה, הבית הסמוך לביתם של איציק ומיכל. יושבים איתנו חנן ונורית גב, רחל וזאב קידר, היפו, ארנה ואילן כהן, צביקה ומירלה בן דורי ונוסף לכך כמובן משפחת סמבירה, הילדים, תמר ואורי.

היפו:

תמיד כשצריכים דבורים אז מישהו צריך להתנדב ובד"כ זה אני. למרות היכולת שיש לי בדרך כלל להתבטא, קצת קשה בסיטואציה הזאת להגיד דברים לזכר איציק כאשר עוד לא לגמרי מעכלים שאיציק איננו. זאת אומרת, הדבר הכי מתאים לאיציק היה שעכשיו, כמו שאנחנו יושבים ככה, תיפתח הדלת והדמות הגדולה שלו והאמיתית כל כך תכנס במין צעקה גדולה מלווה בד"כ באיזה קללה מפה עד פתח תקוה בערך, ומיד הכל היה מתעורר פה לחיים ונכנס לאוירה לגמרי אחרת. אני למעשה את איציק, נגעתי-לא נגעתי כמו שנאמר, הכרתי לא הכרתי, כמו כל קצין בצבא שנפגש במעגלים כאלה או אחרים עם קצין זה או אחר, פעם באגמ מבצעים, פעם בפקוד דרום, פעם בעזה, עד שעברתי ממש להתגורר ביבנה, והגורל זימן אותנו באותו רחוב. אמנם 6-7 בתים מפרידים אותנו, אבל בשביל איציק 6-7 בתים זה כלום. כשהוא נכנס אליך הוא מדלג מהבית שלו לבית שלך, כאילו הבתים שבאמצע לא קיימים בכלל. התקופה בה התקשרנו בצורה הקרובה ביותר אני חושב, היא תקופת הלמודים של איציק.

כמו כל דבר הוא לקח את זה ברצינות יתרה, אבל עם הרבה הומור והרבה כיף. היו לו ערבים פנויים ארוכים, והיינו יושבים כל הלילה, רואים סרטים, וצוחקים בקול מתגלגל, אני חושב כמו איזה שני דבילים... יושבים שני אנשים מבוגרים מול סרטים וצוחקים, מספרים בדיחות, אוכלים צ'יפסים וצוחקים. מה שאפשר לומר על איציק שהוא היה בשבילי האיש האמיתי ביותר, כפי שאפשר להגדיר איש. הכל הוא עשה על אמת. צחק - עם כל הלב, קלל - עם כל הלב, אהב עם כל הלב. קנא עם כל הלב. כל מה שהוא עשה, לטוב או רע, עשה עם כל הלב.

יוסי:

למרות שאנחנו גרים פה, ברחוב השרון כבר הרבה שנים יחד, אני לא יודע אם אתם יודעים, אבל אנחנו (משפחת סמבירה) גרים פה די בזכות איציק. אני זוכר שנרשמנו לפרויקט הזה. אני הייתי אז סמח"ט בערבה. עבר לידי איזה טופס הרשמה, נרשמתי, כי בצבא

ממלאים טפסים. כל זמן שלא צריך לשלם כסף, ממלאים כל טופס. כשמבקשים ממך כסף אתה מתחיל לחשוב ברצינות על העניין. אני זוכר שהיה כנס בתל נוף, חלק מכם בטח היו שם, אני הייתי תקוע ולא יכולתי להגיע לתל נוף, וזה היה היום הקובע, לכל אלה שנרשמנו. רק מי שיגיע לתל נוף ויתן שם איזה צ'ק על איזה סכום, יהיה בפנים. מי שלא מגיע - לא נרשם. אנחנו גרנו בבאר שבע, ואני הייתי תקוע בעין יהב, ולא יכולתי לצאת. הרמתי טלפון לאיציק ואמרתי לו: "תשמע, אתה מגיע לתל-נוף, תרשום כאילו אנחנו היינו שם, תן צ'ק בשמי, ותרשום אותנו". וכמובן שנרשמנו יחד.

רק בזכות זה שהוא רשם אותנו אז ושילם עבורנו את התשלום הראשון, נכנסנו בכלל לפרויקט, וכמובן שהוגרלנו לגור יחד פה ברחוב השרון.

חנן:

נספר קצת על חבורת השרון, ואולי נתחיל בקטע שבו המעורבות של איציק היתה המעורבות המשמעותית ביותר, וזה בנושא הטיולים. בכלל בשורה של רחוב השרון נוצרה מסגרת שפעלה בכל מיני מישורים: בחגים, בארועים, בצעדות, במשחקי ילדים. מין קבוץ. "מיני-קבוץ" (הוא התאמן לפני שהגיע לקבוץ...).

המסגרת הזאת יצאה לטיולים מדי פעם בכל מיני מקומות בארץ, ומאחר ואיציק עלה לצפון והיו לו תפקידים שאפשרו כניסה ותאום במקומות שאזרחים רגילים לא יכולים להגיע אליהם, אנחנו התקשרנו אליו ואיציק תאם לנו שני טיולים ממש מקסימים, וכמובן הוביל אותנו בהם.

טיול אחד היה לאזור דרום רמת הגולן, הירמוך ואל חמה, ומי שזוכר את הירידה לנחל אל על. אני חושב שאף אחד לא ישכח אותה, בקושי יצאנו משם, עם הלשון בחוץ. היה יום חם מאד, יום לוהט ושרבי, אבל איציק שלח אותנו: "תנסו", ואיציק אמר: "זה לא נורא, ק"מ וחצי, מה זה בשבילנו?" אבל מיכל ידעה מה שהיא מדברת כשהיא אמרה "אני נשאת כאן". מיכל החליטה שמספיקה לה פעם אחת למטה, היא לא יורדת עוד פעם, ואיציק נשאר כדי לשמור עלינו מרחוק. מה שאני ידעתי בדיעבד זה, שכשנודע לו שיש אנשים מיובשים בדרך הוא כבר התקשר ליחידת חילוץ גולן והכניס אותם לכוננות שמא יצטרכו לחלץ חלק מהניצולים של הטיול הזה. זו היתה חוויה בלתי רגילה למרות התקלה. בסוף כולם הגיעו בכוחות עצמם למעלה, חלק בזכותו של אורי שרץ הלוך וחזור עם המים. הוא עשה את הדרך פעמיים. זה בגלל שאיציק הכין ג'ריקנים וכנראה הבין את הבעיה, למרות ששלח אותנו לשם, אבל במקביל הוא הלך למושב הסמוך, לאל על, ובקש מהאחראי על צוות חלוץ גולן ש"אם אני לא קורא לך שקרה משהו לאנשים, לפחות תביא מים". ותוך כדי זה שאתם הייתם למטה, הוא שלח את הנהג להביא את המים.

אחרי זה עשינו טיול לחרמון ונכנסנו לאזור הר דוב, שהוא מקום שקשה לקבל אשור לבקר בו.

אילן:

בענין הזה, אני רוצה לבטא איזו תחושה. אני אמנם לא הייתי קרוב אל איציק כמו יוסי, אבל היתה לי הרגשה מהשיחות שהיו לי עם איציק במהלך הטיול, בעיקר בקטע שהלכנו ברגל מהכביש של הר דוב לברית בין הבתרים, שטוב להם במרום גולן, ושיכול להיות שהוא לא חוזר ליבנה. כנראה שהתבשרו ביניהם שיחות, וככה הבנתי, בתחושה הפנימית שלי, שאיציק ראה בטיול מעין טיול פרידה מאיתנו, לפחות מהחבורה, כי הוא לא יוכל לבוא לכל טיול, כי לא כל הטיולים בצפון. אני זוכר שאמרתי לארנה שיש לי תחושה שאיציק לקח את הטיול הזה מאד ברצינות, את האבטחה, את הרשיונות ואת התיאומים, כדי לתת לנו את ההרגשה שאנחנו נפרדים ממנו בקטע הזה כי הוא הולך למרום גולן. אגב, זה היה גם אחרי הטיול לאל על שבו אשתו אמרה לנו (כאשר המתנו לכם למעלה): "אנחנו מאד מרוצים, רואים את עצמנו פה לאורך זמן."

היפו:

הספור של איציק עם מרום גולן: לפני שהוא עלה למעלה הוא התלבט: איך יקבלו אותי, איך לא יקבלו אותי, הוא התעניין בקבוץ. בקבוץ היה איזה נסיון לא טוב עם קצינים שגרו אצלם, והוא מראש הלך לגור, הוא לא הלך להצטרף בהתחלה למרום גולן, מה שמחר מאד התגלה בענין הזה.

הוא בא אלי, "ל'מומחה" בעניני מרום גולן - היפו, גרעין אבוקה, מותיקי האומה... ואני נידבתי לו אינפורמציה בשפע, כמה שאני מכיר כבר את מרום גולן אחרי נתק של שמונה שנים. אבל אחרי שאיציק ומיכל היו שם תקופה של בערך חודשיים-שלושה, החלטנו לעלות לעבור איתם ערב ראש השנה.

ועלינו. אני כל הדרך "מפמפם" לעצמי, שהנה אני הולך להציג לאיציק את מרום גולן האמיתית. אני אכיר לו חברים, ואני אכיר לו אנשים, ואני אכיר לו את טובה ואת בת-שבע, ואני אכיר לו כל מיני חברה ממרום גולן. אני אכיר לו אותם, אני הותיק. אני מגיע למרום גולן, הבנאדם כולו היה שם חודשיים, שמונה שבועות, ובמקום שאני אציג להם את איציק, איציק מציג להם אותי! הלך איציק שכולם כבר הכירו, אחרי שמונה שבועות, הוא כבר "אחוי" של כולם, ועל ידו הולך איזה אחד: "תגיד, זה לא היפו פה איתך?"... אני לא ידעתי איפה לקבור את עצמי. פשוט לא ידעתי איפה לקבור את עצמי.

השיא של זה היה: יושבים, מצ'זבטים בחדר בערב, ואני שואל את איציק: "מה נעשה מחר?" הוא אומר לי: "אני מחר תפוס, ארבע בבוקר, שלוש ארבע לעבודה - יש גיוס במטע!" אני אומר לו:

"שו-גיוס, מה גיוס, אתהכולו גר פה!", "לא חביבי, יש גיוס, שלוש ארבע לעבודה, אני איתם! גם אתה בא!" אמרתי לו: כן, אין בעיות, תיכף אני בא, רק תעיר אותי, אני בא."

הוא לא נסה אפילו להעיר אותי, הוא ידע שהוא לא יצליח. אבל זה איציק! שמונה שבועות במקום, בעל הבית של המקום! הכיר את כולם, כולם מכירים אותו, קם לגיוס. הוא לא סתם בא לגיוס, הוא הלך לגיוס והסיע עם הג'יפ, הביא אנשים, הביא להם אוכל, שתיה...

נורית:

כשהוא היה במרום גולן הוא דוקא דיבר על זה שהוא לא יהיה שיך, ומיכל - דוקא היא תחיה שם. אבל איציק לא יכול לא להיות מעורב.

צביקה:

היו לנו הרבה שיחות. איציק סיפר לי הרבה פעמים את הגלגולים שלו בצבא ואיך הוא התפתח ומאיפה הוא בא...

אני חושב שהדבר שהכי איפיין אותו באיזשהו מקום, זה ההליכה למרום גולן. איציק לא הלך למרום גולן בשביל לחיות במרום גולן. הרקע שלו לא היה מקבוץ, אני חושב שהוא לא היה בגרעין או בתנועת נוער, והוא לא ראה את הקבוץ כמשהו שהוא הולך לבלות בו את חייו. ודווקא לפעמים דברים קורים לא כפי שאתה מתכנן אותם. בתקופה האחרונה, בשיחות שהיו, הרושם היה שהוא הולך להשתקע שם.

באחת השיחות שאלתי אותו: "איך הגעת לקבוץ, במיוחד היום, זו לא התקופה שהקבוצים הם מקור משיכה כל כך חזק, ואני רואה שאתה הולך להשתקע שם, לחיות".

אז הוא אמר: "תראה צביקה, אתה בתור ילד גדלת בקבוץ, ואתה בטח זוכר ויודע שזה לא רע כל כך". אמרתי לו: "כן, זו היתה התקופה המאושרת ביותר. אני לא חושב שיש מקום טוב יותר לילדים לגדול בו".

הוא אמר: "תראה, אמך נמצאת בקבוץ, והיא מבוגרת, ויש יחס לזקנים."

אמרתי לו: "נכון". הוא אומר: "תראה, עד גיל 20 זה מקום טוב, מגיל 60 זה מקום טוב, אז כמה כבר נשאר?"

לצערנו זה לא נשאר ואיציק באמת היה משהו כזה שורשי שזה לא משנה איפה ומאיפה, לא משנה איפה הוא היה ולאן הוא הולך, הרגשת תמיד שהוא ממש חלק בלתי נפרד מהנוף האנושי ומהסביבה שהוא חי בה.

הוא היה בכלל לא מזויף. אחד מהאנשים הכי אותנטיים, אמיתיים, שאני לפחות זכיתי להכיר, וכזה נזכור אותו.

אומרים היה אדם

אומרים היה אדם
ואיננו
כל עוד היה אדם
לא היה איננו
עכשיו שאיננו
אין אדם.

כל עוד היה
היה רואה -
הנה אישתי, הנה ילדי
הנה ביתי שאהבתי.
עכשיו שאיננו
הם רואים אותו.

עוד ימים יגידו
היה אדם, הלך
כינינו בדרך הישר
היה אוהב ונאהב
היה חי

עכשיו שאיננו עוד
הולכים תווי פניו המתפזרים
ונטמנים בנוף.
מהיום נמצאנו סביב
בהרי הכזלת הכהים
בעצים המרטיטים בסערה.
בצפורים הנוודות לדרום
הרחוק

אומרים היה אדם ואיננו
עכשיו שאיננו
עוד נמצאנו בפניהם המשתנות
של אישתו, של ילדיו
של ביתו שאהב.
ובליבנו.

דודו פלמה

